

Иқтисодий ўсишга, аввало, рақобатдош
саноат занжирларини яратиш ҳамда бундай
лойиҳаларга инвестицияларни кўпайтириш
орқали эришилади.

Ш. Мирзиёев
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Лойиҳа ташкилотчиси:

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ

Тузувчи:

“ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот ва
инжиниринг маркази.

Тақризчилар:

С.А.Ҳолмирзаев – Наманган муҳандислик-қурилиш институти “Қури-
лиш материаллари ва буюмлари” кафедраси мудири, т.ф.н.

А.Л.Кувондиқов - “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ илмий-тадқиқот
ва инжиниринг маркази директори ўринбосари.

Ушбу қўлланма

“Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ тухфаси ҳисобланади.

© “Ўзсаноатқурилишбанк” АТБ – 2021

© “ЎзқурилишматериалЛИТИ” МЧЖ – 2021

Ушбу қўлланма «Ўзсано-атқурилишбанк» АТБ, «Ўзсаноатқурилишматериаллари» уюшмаси, ҳамда «ЎзқурилишматериалЛИТИ» МЧЖ илмий-тадқиқот ва инжиниринг маркази томонидан пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқаришни ташкил этиш истаги бор тадбиркорлар учун амалий-услубий қўлланма мақсадида яратилди.

Амалий-услубий қўлланмадан фойдаланиб пенофол изоляция қопламаси ҳақида умумий маълумот олиш, ке-

ракли хом ашё турлари, мавжуд захиралар, ишлаб чиқариш технологиялари, сифат, меъёрий ҳужжатлар, ўлчов воситалари, иқтисодий самарадорлик кўрсаткичлари, экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири, техника хавфсизлиги, саноат санитария қоидалари, тадбиркорликни рўйхатдан ўтказиш ҳамда тижорат банкларидан кредит олиш тартиблари келтирилган.

Ушбу қўлланмадан фойдаланиб ўз бизнесингизни бошланг!

Сизга ёрдам берганимиздан миннатдормиз!

МУНДАРИЖА

Кириш	6
I. Пенофол изоляция қопламаси ҳақида умумий маълумот	12
1.1 Республикада пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш истиқболлари ва жаҳон тажрибаси	14
1.2. Пенофол изоляция қопламасининг турлари ва физик-механик кўрсаткичлари	18
1.3. Афзалликлари	22

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда	26	VI. Экологик меъёрлар ва атроф муҳитга таъсири	50
II. Хом ашё турлари ва мавжуд заҳиралар	28	6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар	52
III. Ишлаб чиқариш технологиялари	32	6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш	56
IV. Сифат, меъёрий ҳужжатлар ва ўлчов воситалари	36	VII. Меҳнатни муҳофаза қилиш	58
4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари	38	7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари	60
4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш	42	VIII. Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми	66
4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги	44	IX. Янги ташкил этилган тадбиркорлик субъектларини молиялаштириш тартиби	68
V. Самарадорлик кўрсаткичлари	46	Фойдаланилган адабиётлар	70

КИРИШ

Маълумки ҳозирги кунда аҳолини арзон турар-жойлар билан таъминлаш, ижтимоий ҳамда саноат соҳа объектлари, нотурар жойлари учун сифатли, арзон, замонавий қурилиш

материаллари билан таъминлаш давр талабидир. Қурилиш ишлари қийматининг 55-60 фоизини қурилиш материаллари ташкил этишини, замонавий архитектура, янги энергия

тежамкор, сифатли, арзон, енгил, янги инновацион қурилиш материалларини талаб этишини инобатга олинса, қурилиш материаллари ишлаб чиқариш соҳасини ривожлантириш давр талабидир.

Сўнгги йилларда дунёда қурилиш жараёнида энергия тежамкор, инновацион қурилиш материалларидан фойдаланиш бино-иншоотнинг таннархи арзон бўлиши ҳамда қурилиш ишларини тез фурсатда, сифатли амалга оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Бугунги кунда мамлакат бўйича қурилишни жадал ўсиши қурилиш материаллари ишлаб чиқариш саноатининг жадал ривожланишига сабаб бўлмоқда. Янги материаллар замонавий биноларнинг ташқи ва ички кўринишига бўлган ёндашувни бутунлай ўзгартириб юбормоқда.

Қурилиш материаллари ва буюмларининг энергия тежам-

кор, арзон, сифатлиги, турли нурлар таъсирига бардошлилиги, юқори даражадаги экологик хафсизлиги, ўрнатишнинг (ишлатишнинг, тозалашнинг) осонлиги эстетик жозибадорлиги қисқа қилиб айтганда, жаҳон стандартлари талабларига тўлиқ жавоб берувчанлиги каби талаблар қўйилмоқда. Республикамизда қурилиш материаллари саноатида рақобатбардош маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва экспорт қилиш бўйича барқарор ўсиш суръатларини таъминлаш, шунингдек, корхоналарни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилашга қаратилган тизимли ишлар амалга оширилмоқда.

Ривожланган давлатларда пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш кенг оммалашган бўлиб, мамлакатимизда ҳам ушбу қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш, бу йўналишда жаҳон

тажрибасини қўллашга алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

Ҳозир кунда бутун дунёда бино ва иншоотлар инновацион, янги турдаги қурилиш материалларини қўллаш орқали сифатли, ҳар томонлама қулай, энергия тежамкор тарзда бунёд этилмоқда. Мамлакатимизда ҳам бу борада дунё тажрибаси қўлланилмоқда. Бино ва иншоотларни барпо этишда

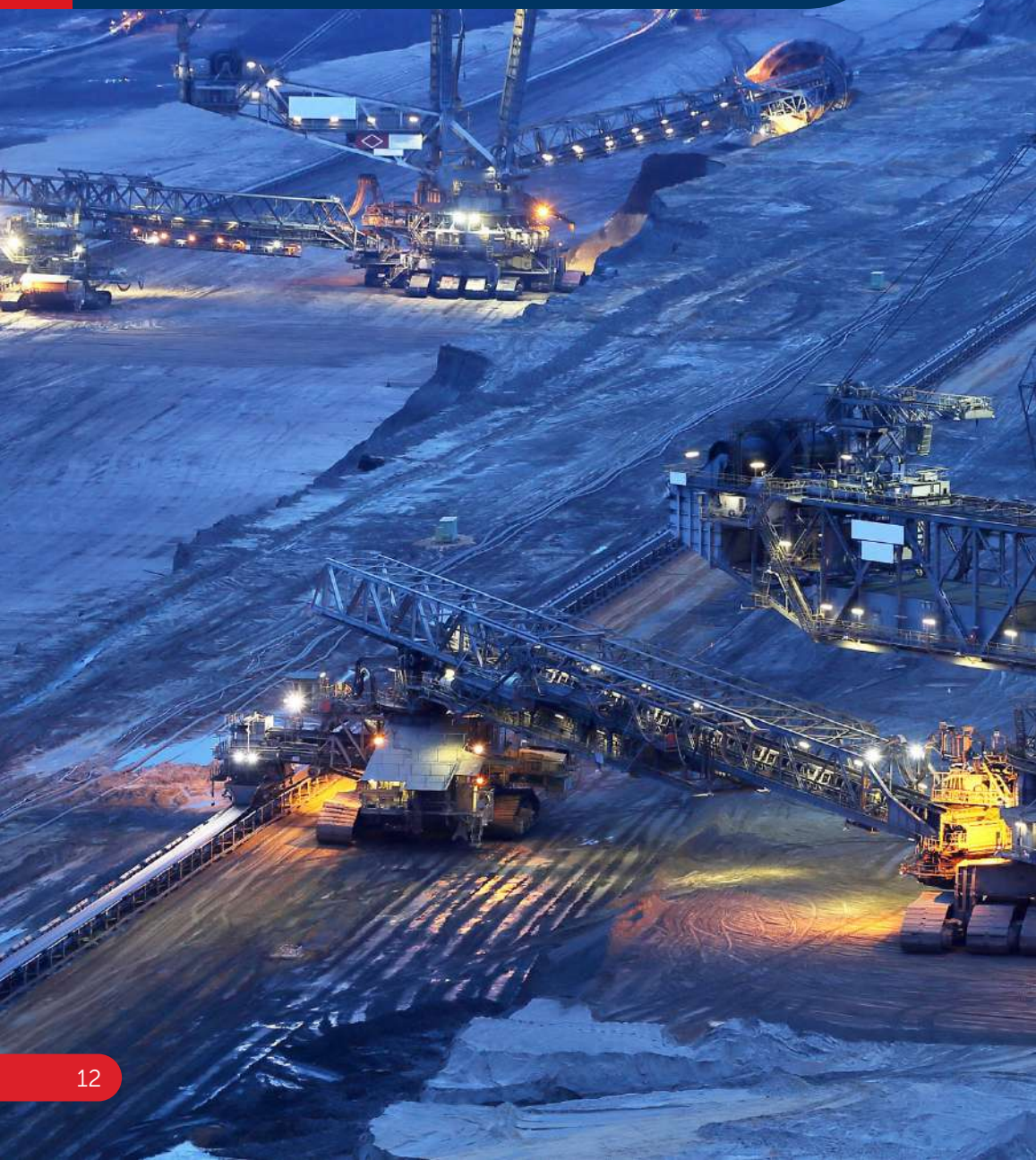
пенофол изоляция қопламаси маҳсулотларини қўллаш бўйича меъёрий-норматив ҳужжатлар ишлаб чиқилган.

Нафақат маҳаллий балки жаҳон бозорини ушбу турдаги маҳсулотлар билан таъминлаш, ушбу йўналишда янги саноат корхоналарини барпо этиш мақсадида кўплаб йирик инвестиция лойиҳалари амалга оширилмоқда.

І. ПЕНОФОЛ ИЗОЛЯЦИЯ ҚОПЛАМАСИ ҲАҚИДА УМУМИЙ МАЪЛУМОТ

**1.1 Республикада пенофол изоляция
қопламаси ишлаб чиқариш
истикболлари ва жаҳон тажрибаси**

Замонавий қурилишда ишлатиладиган иссиқлик сақловчи материаллар, бир томондан, экологик жиҳатдан тоза ва бошқа томондан фойдаланиш учун қулайдир. Иссиқлик сақловчи материаллар ўзининг характериға кўра паст иссиқлик ўтказувчанлиги ва паст ўртача зичлиги билан ажралиб туради.

Маълумки, йилдан-йилға иссиқлик сақловчи материалларға бўлган талаб ортиб бормокда. Шу боис республикаимиз қурилиш материаллари ишлаб чиқариш саноатида ушбу йўналишда янги қувватларни ишға тушуриш, инвестиция лойиҳаларини амалға оширишға алоҳида эътибор қаратилган.

Ўзбекистон Республикасида “Shamal corp” МЧЖ, “Thermogoods” МЧЖ, “Tashpolizolkrovlya” МЧЖ, “Ales polizol sintez” МЧЖ каби бир қатор корхоналар пенофол ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланишмоқда.

Ушбу материаллар атроф – муҳитға зарарли таъсир кўрсатмайди, чунки ишлаб чиқариш пайтида ускуналар атроф-муҳитға рухсат этилган концентрация даражасидан ошиб кетадиган зарарли чиқиндилар чиқармайди. Ушбу кўрсаткичлар архитектура ва қурилишнинг замонавий ривожланган даврида янги биноларни қуриш ва мавжуд биноларни реконструкция қилишда қурилиш материаллари сифатиға талабларнинг ошиши билан тавсифланади. Бугунги кунда бутун мамлакат бўйлаб янги саноат иншоотлари, турар жой бинолари, мактаблар, тиббиёт муассасалари, бошқа ижтимоий ва спорт иншоотларини реконструкция қилиш бўйича кенг кўламли қурилиш ишлари бошланди ва кўп жиҳатдан республиканинг бутун қурилиш комплексини самарали ишлаши унинг қурилиш материаллари, конструкциялари ҳамда маҳсулотлари би-

лан қанчалик таъминланишига боғлиқ бўлиб келмоқда. Қабул қилинаётган фармон ва қарорларда ҳам соҳада яқин йилларда ҳал қилиниши керак бўлган асосий вазифа ва топшириқлар аниқ кўрсатилиб келинмоқда. Бунинг учун уй-жой ва саноат қурилиши бўйича миллий дастурларнинг бажарилишини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва янги, замонавий материаллар ҳамда маҳсулотларнинг ички бозорда уларга бўлган эҳтиёжни қондириш учун уларни ишлаб чиқаришни кенгайтириш бўйича иш олиб бориш зарур.

Пенофол - бу энг замонавий аналоглардан сифат жиҳатидан устун бўлган, истиқболли изоляция материали ҳисобланади. Пенофол изоляция қопламаси минимал иссиқлик ўтказувчанлик кўрсаткичига эга, экологик жиҳатдан қулай, бардошли ва ундан фойдаланиш осон.

Бугунги кунда мамлакатимизда пенофол ишлаб чиқаришга бўлган талаб реал таклифдан анча юқори. Шу сабабли пенофол ишлаб чиқариш инвестицияларнинг истиқболли йўналиши ҳисобланади.

Бугунги кунда республика-

мизда пенофол ишлаб чиқариш ва уни сотиш бозори ўз ривожланишининг дастлабки босқичида. Ўзбекистонда пенофолдан уй жой қурилишида фойдаланиш ривожланган мамлакатларга нисбатан пастлиги, пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш бозорининг ўсиш кўрсаткичлари истиқболли эканлигини кўрсатади.

Пенофол изоляция қопламаси бозори тез суръатлар билан оммалашмоқда ва бозорда янги ишлаб чиқарувчилар ҳамда янги-янги хом ашё етказиб бе-

рувчилар пайдо бўлмоқдалар.

Россия Федерацияси, Хитой Халқ Республикасининг бир қатор - пенофол ишлаб чиқарувчилари жаҳонда етакчи компаниялардан ҳисобланишади. Россия Федерациясининг “Завод ЛИТ” АЖ ишлаб чиқарувчиси, шу кунгача муваффақиятли фаолият кўрсатиб келмоқда. Компания бир қатор сифатли пенофол изоляция қопламаларини ишлаб чиқаради. Компания томонидан ишлаб чиқарилган хом ашёлар ва маҳсулотларнинг сифати бутун дунёда тан олинган.

1.2 Пенофол изоляция қопламасининг турлари ва физик-механик кўрсаткичлари

Пенофол кўпикли поли-этилендан тайёрланган бир ёки иккита фольга қатламидан ташкил топган икки қатламли изоляциялаш материалidir. Маҳсулот турига қараб, зичлик, шунингдек, полиэтилен кўпик-нинг қалинлиги фарқланиши мумкин. Одатда, стандарт пенофол изоляция қопламаси қалинлиги 2 дан 10 миллиметрга тенг. Қалинлиги 40 мм бўлган пенофол изоляция қопламалар ҳам мавжуд, аммо талаб камлиги сабабли улар кенг қўлланилмайди. 20 микрон қалинликда базальт момиқ пенофол изоляция қопламасини самарали иссиқлик қайтарувчанлик хусусиятлари билан таъминлайди. Ишлаб чиқарув-

чиларнинг таъкидлашича, ушбу материалнинг иссиқлик қайтариш коэффициенти 97 фоизга тенг.

Уй жой, ишлаб чиқариш ва саноат биноларида пенофол изоляция қопламаси ҳам асосий, ҳам қўшимча иссиқлик изоляцияси қатлами сифатида ишлатилиши мумкин.

Пенофол изоляция қопламаларининг учта асосий А, В, С тури мавжуд бўлиб, улар дизайни ва техник хусусиятлари билан фарқланади.

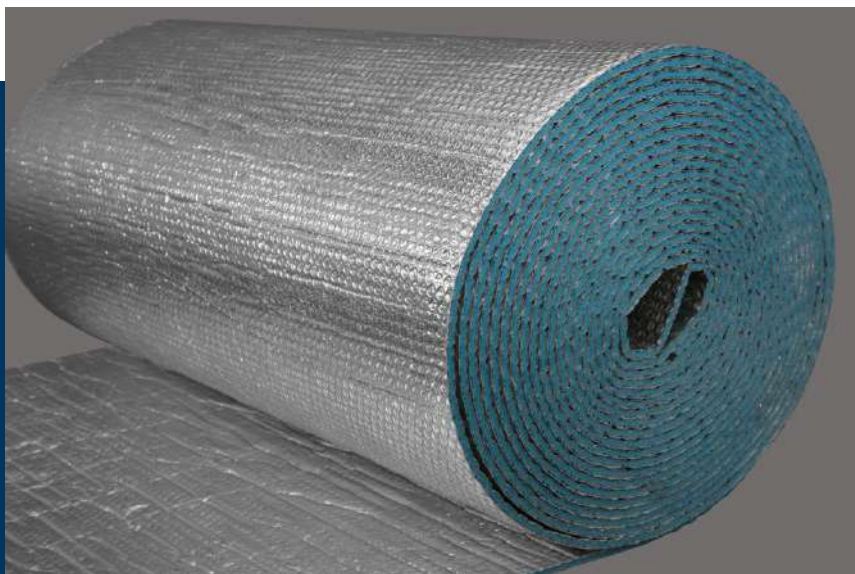
А туридаги пенофол изоляция қопламаси бир томонлама фольга билан қопланган тарзда ишлаб чиқарилади. Бу турдаги пенофол изоляция қопламаси қўшимча изоляция ишлари учун

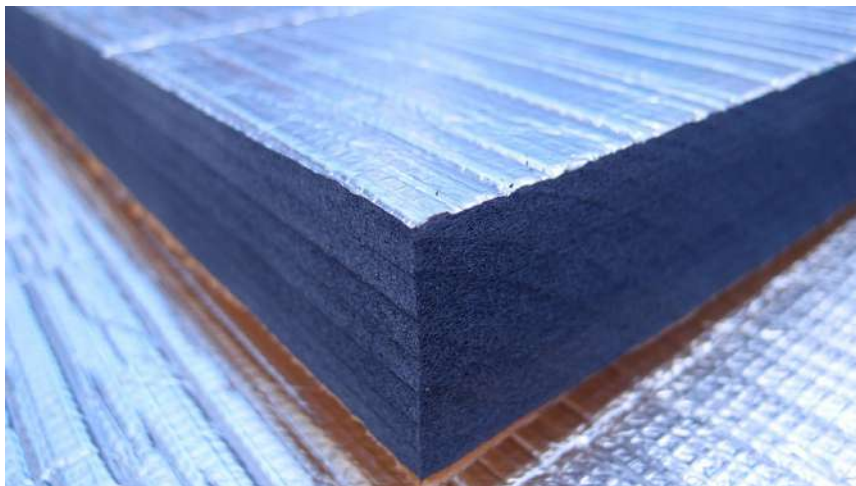
ишлатиладиган энг машхур материаллардан бири ҳисобланади.

Б туридаги пенофол изоляция қопламаси иккала томонлама фольга билан қопланган тарзда ишлаб чиқарилади. Ушбу материал деворлар, шифтлар, поллар, уй-жой бинолари ва ишлаб чиқариш бинолари учун асосий иссиқлик изоляцияси, шунингдек ванналар, сауналар, қувурлар ва саноат уску-

наларида иссиқликни изоляция қилувчи материал сифатида ишлатилиши мумкин.

С туридаги пенофол изоляция қопламаси бир томони фольга билан, иккинчи томони ёпишқоқ қоплама билан қопланган тарзда ишлаб чиқарилади. Бундай қоплама пенофол изоляция қопламасини қўшимча воситалар ва материаллардан фойдаланмасдан тузатишга имкон беради.

**Пенофол изоляция
қопламасининг асосий
техник хусусиятлари:**

Юқорида таъкидланган 3 турдаги пенофол изоляция қопламаларининг ишлаш температураси **-60 °C дан +100 °C** оралиғида.

Пенофол изоляция қопламасининг иссиқлик қайтариш коэффициенти **97 фоиз**;

Иссиқлик ўтказиш коэффициенти, **Вт/мк: тип А – 0,037-0,049; тип В – 0,038-0,051; тип С – 0,038 – 0,051;**

24 соат давомида тўлиқ сувга солингандаги намлик:

тип **А – 0.7%**, тип **В – 0,6**, тип **С – 0,35**;

Солиштира оғирлик, **кг/м³ (± 10 кг): тип А – 44, тип В – 54, тип С – 74;**

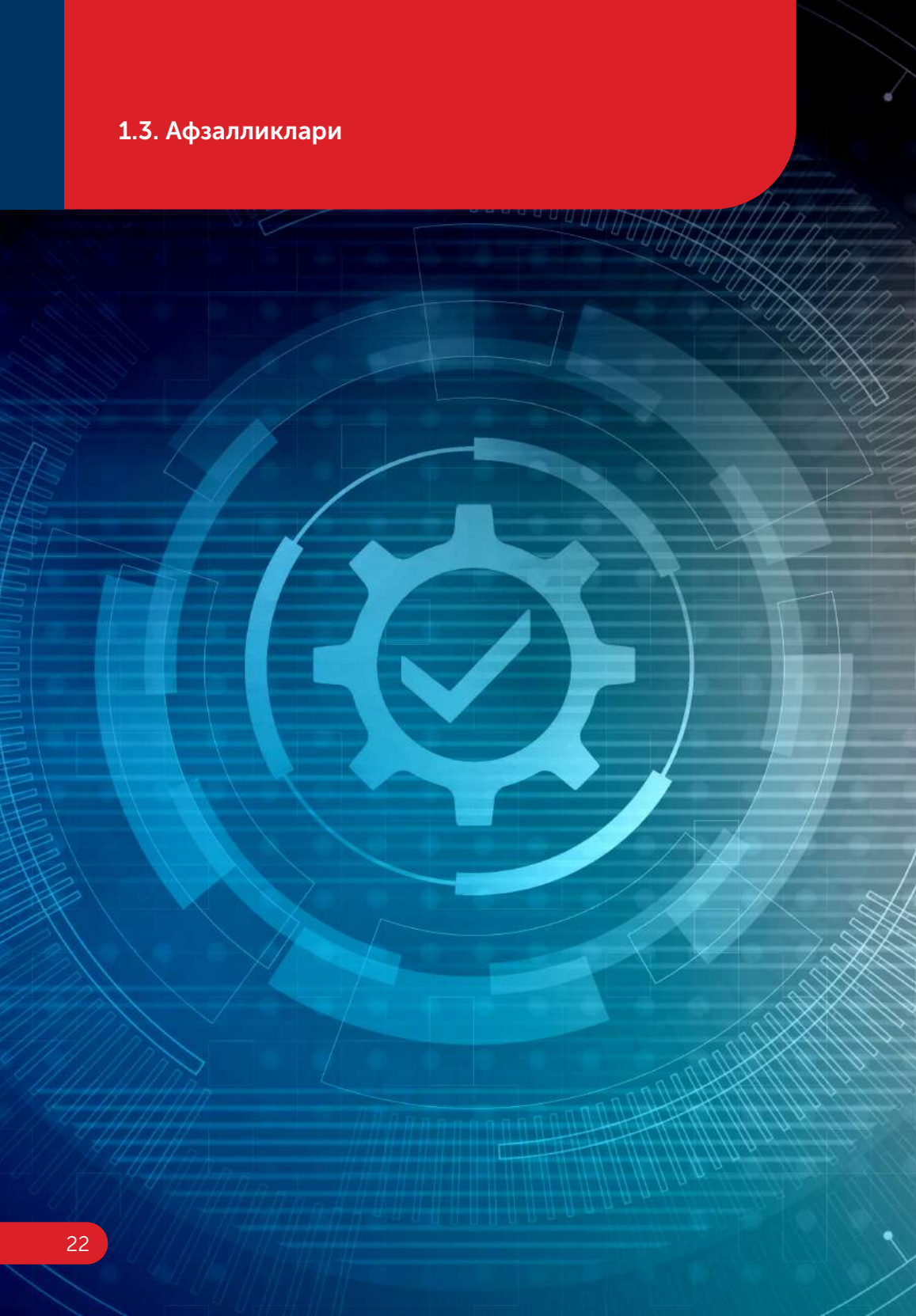
2 Кпа босимда эластиклик модули, МПа: тип **А – 0,27; тип В – 0,39; тип С – 0,26;**

2 Кпа босимда сиқилиш индекси: тип **А – 0,09; тип В – 0,03, тип С – 0,09.**

Пенофолнинг барча турларининг буғ ўтказувчанлиги **0,001 мг/м²Па** дан ошмайди.

Барча турдаги пенофол изоляция қопламасининг мустаҳкамлиги – **0,035 Мпа.**

1.3. Афзалликлари

Барча қурилиш материалларида бўлгани каби пенофол изоляция қопламаси ҳам ўзининг бир қатор афзалликларга эга.

Афзалликлари.

1. Пенофол изоляция қопламасининг гидрофоблиги - пенофол конденсатга учрашдан қўрқмайди, намликни ютмайди ва доимий равишда нам ҳаво

таъсирида қолиши туфайли зарар етмайди. Бу пенофолни ҳаммом ва сауналарда иссиқлик изоляцияси учун ишлатишга имкон беради.

2. Пенофол изоляция қопламасининг - иссиқлик изоляцияси характеристикалари бўйича самарали бўлган материал қалинлиги одатда, тахминан 1 сантиметрга тенг. Ушбу қалинлик 8 см минерал момиқ ёки 4 см

қалинликдаги полистирол кўпик билан иссиқлик изоляциясига ўхшаш эффект беради.

3. Экологик тоза ва соғлиқ учун хавфсиз - пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариладиган материаллар - фольга ва полиэтилен озиқ-овқат саноатида маҳсулот учун қадоқ сифатида кенг қўлланилади. Пенофолнинг ўзи Европа, Осиё ва бошқа бир қатор давлатларнинг барча санитария-экологик стандартларига мувофиқ сертификатланган.

4. Овоз изоляцион хусусиятлари - пенофол изоляция қопламаси учун хом ашё ҳисобланган полиэтилен кўпикнинг тузилиши ҳаводаги шовқинни ҳам, зарба шовқинини ҳам самарали бос-тириш қобилиятига эга.

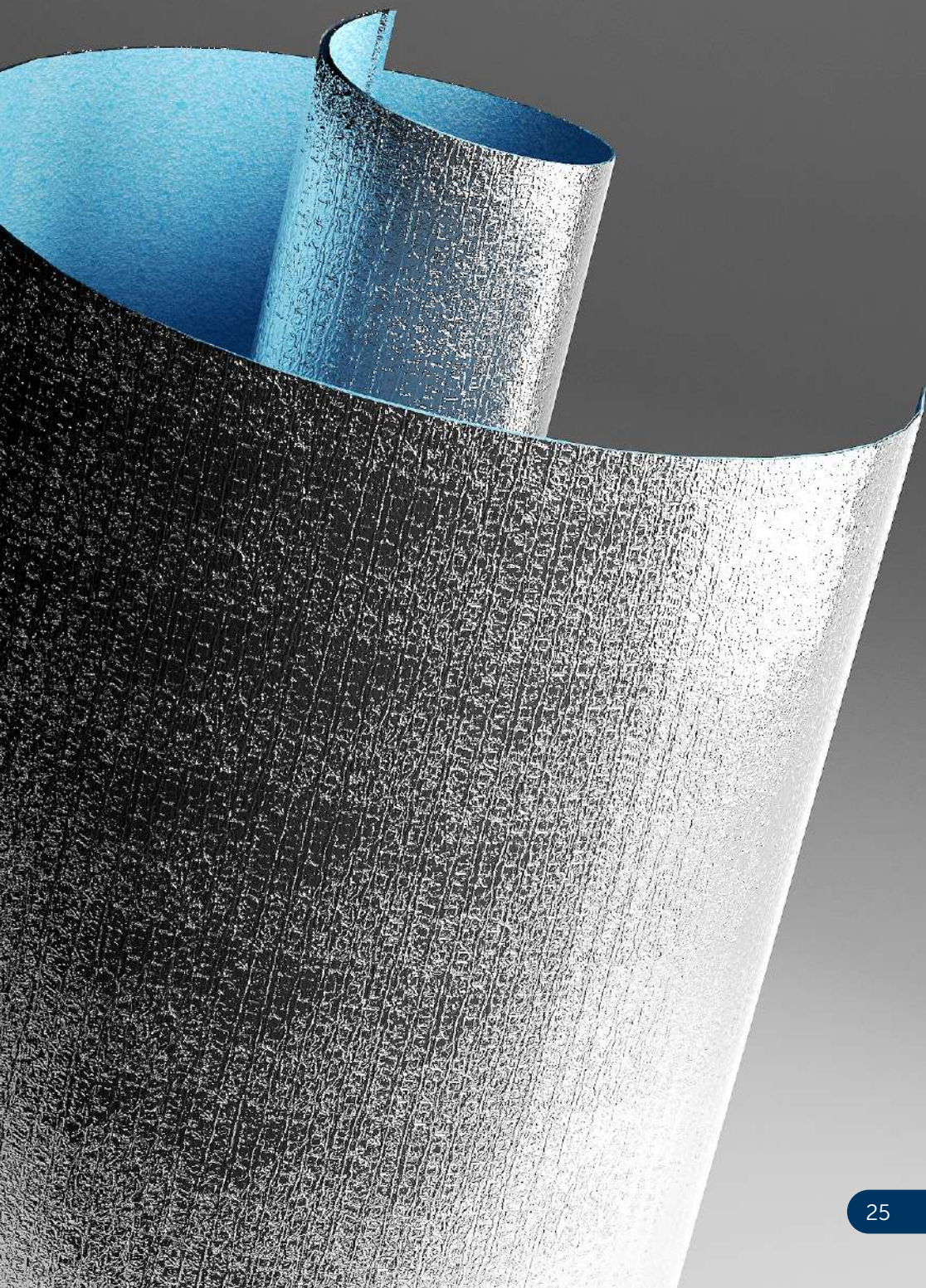
5. Ташишнинг соддалиги ва ўрнатиш қулайлиги - пенофол изоляция қопламасининг минимал қалинлиги уни ихчам рулон сифатида ўрашга имкон беради. Уни ҳар қандай транспорт воситаси муаммосиз ташиш мумкин. Пенофол изоляция қопламасини

ўрнатишда махсус воситалардан фойдаланишга ҳожат йўқ - материал оддий қайчи билан мукамал кесилади.

6. Ёнғинга чидамлилиқ - ёнувчанлик синфига кўра, пенофол изоляция қопламаси Г2 синфига киради (деярли ўз-ўзини ўчиришга мойил бўлган ёнувчан материаллар).

Умумий олганда пенофол изоляция қопламасининг афзалликлари қуйидагилар:

- Паст иссиқлик ўтказувчанлиги;
- Кенг ҳарорат оралиғида тизимли барқарорлик;
- Паст зичликда юқори механик мустаҳкамлик;
- Енгил вазн;
- Чидамлилиқ;
- Бутун фаолият давомида атроф муҳитга зарар етказмаслик;
- Биологик таъсирларга юқори қаршилиқ;
- Йилнинг исталган вақтида ўрнатиш.

1.4 Ишлаб чиқариш ҳолати рақамларда

2016 йилда иссиқлик сақловчи қурилиш материалларига бўлган талаб 27,2 минг тоннани, ишлаб чиқариш ҳажми эса 17,0 минг тоннани ташкил этган (таъминланганлик даражаси 63%).

2020 йилга келиб юқоридаги барча рақамларда ўсиш кўрсаткичлари юз берган. Хусусан, 2020 йилда иссиқлик сақловчи қурилиш материалларига бўлган талаб 80,0 минг тоннани, ишлаб чиқариш ҳажми эса 60,2 минг тоннани ташкил этган (таъминланганлик даражаси 75%).

Амалда 2016 йилда умумий қиймати 47,6 млрд сўмлик 17,0 минг тонна иссиқлик сақловчи материаллар ишлаб чиқарилган бўлса, ушбу рақамлар 2021 йилда 120,0 млрд сўмлик 70,0 минг тонна, 2026 йилда 481,0 млрд сўмлик 280,0 минг тоннани ташкил этиши режалаштирилмоқда.

2026 йилга келиб иссиқлик сақловчи қурилиш материаллари билан таъминланганлик 147% ташкил этиши прогноз қилинмоқда (2020 йилга нисбатан 2 баробар).

2020 йилда 23,4 минг тон-

на иссиқлик сақловчи қурилиш материаллари импорт қилинган бўлса, 2026 йилга келиб ички талаб қопланиши натижа-сида 28,0 минг тонна маҳсулот экспорт қилинади.

Юқори қўшилган қийматли маҳсулот бўлган иссиқлик сақловчи қурилиш материаллари экспорт кўрсаткичи 2021 йилда 5 млн АҚШ доллари, 2026 йилда 11 млн АҚШ долларини ташкил этиши кутилмоқда.

Умумий олганда, 2021 йилда республикада барча турдаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш кўрсаткичи 24,2 трлн сўмни, 2026 йилда эса 41,5 трлн сўмни ташкил этиши режалаштирилган. Экспорт эса 2021 йилда 270 млн АҚШ доллари, 2026 йилга келиб эса 505 млн АҚШ долларига етказилиши прогноз қилинмоқда.

Шу билан бирга, соҳага жалб этилаётган инвестициялар миқдори 2021 йилда 1 610,0 млн АҚШ доллари, 2026 йилда 2 250,0 млн АҚШ долларини, маҳаллийлаштириш кўрсаткичлари эса 2021 йилда 905,1 млрд сўмни, 2026 йилга келиб эса 1 550,0 млрд сўмни ташкил этиши кутилмоқда.

II. ХОМ АШЁ ТУРЛАРИ ВА МАВЖУД ЗАҲИРАЛАР

Пенофол изоляция қопламасы ишлаб чиқаришда кўпиртирилган полиэтилен ва фольга каби хом ашёлардан фойдаланилади.

Полиэтилен - политен, полиэтен - $[-CH_2-CH_2-]$ - карбозанжирли полимер. Рангсиз, ярим шаффоф модда. Суюқлашиш температураси олинши суслига кўра 105—130 °С, зичлиги 920 — 970 кг/м³. Эластиклиги ва чўзилишга мустақамлиги юқори. Ишқорлар, хлорид, сульфат, фторид ва органик кислоталар таъсирига чидамли, хлор ва фтор таъсирида парчаланади. 80 °С дан юқорида углеводлар ва уларнинг хлорли ҳосилаларида эрийди. Радиоактив нурлар таъсирига чидамли, физиологик жиҳатдан зарарсиз. Полиэтилен — жаҳон миқёсида термопластлар ишлаб чиқаришда биринчи ўринда турадиган энг арзон полимерлардан бири. Саноатда 3 хил усулда: этиленни юқори

босимда (1200—1500 ат), ўртача босимда (30—40 ат) ва паст босимда (0—7 ат) полимерлаб олинади. Электр изоляция қопламалари, плёнкалар, қувурлар, қурилиш материаллари, емирувчи муҳитлардан сақловчи материаллар, синмайдиган идишлар ва бошқалар тайёрлашда қўлланади.

Фольга — рангли, нодир, асл металллар ва пўлатдан тайёрланадиган, эни 5—1000 мм ва қалинлиги 0,001—0,2 мм бўлган варақ ёки лента зарқоғоз. Ўрама (рулон) ҳолида прокатлаб чиқарилади. Прокатлаб олиш қийин бўлган қаттиқ материаллар эритиб олинади. Қурилишда, озиқ - овқат маҳсулотларини ўрашда, электротехникада конденсаторлар тайёрлашда, термоизоляция ва бошқа мақсадларда ишлатилади.

Шўртан газ-кимё мажмуаси — жаҳондаги энг йирик газ саноати корхоналаридан бири. Қашқадарё вилоятининг Ғузор

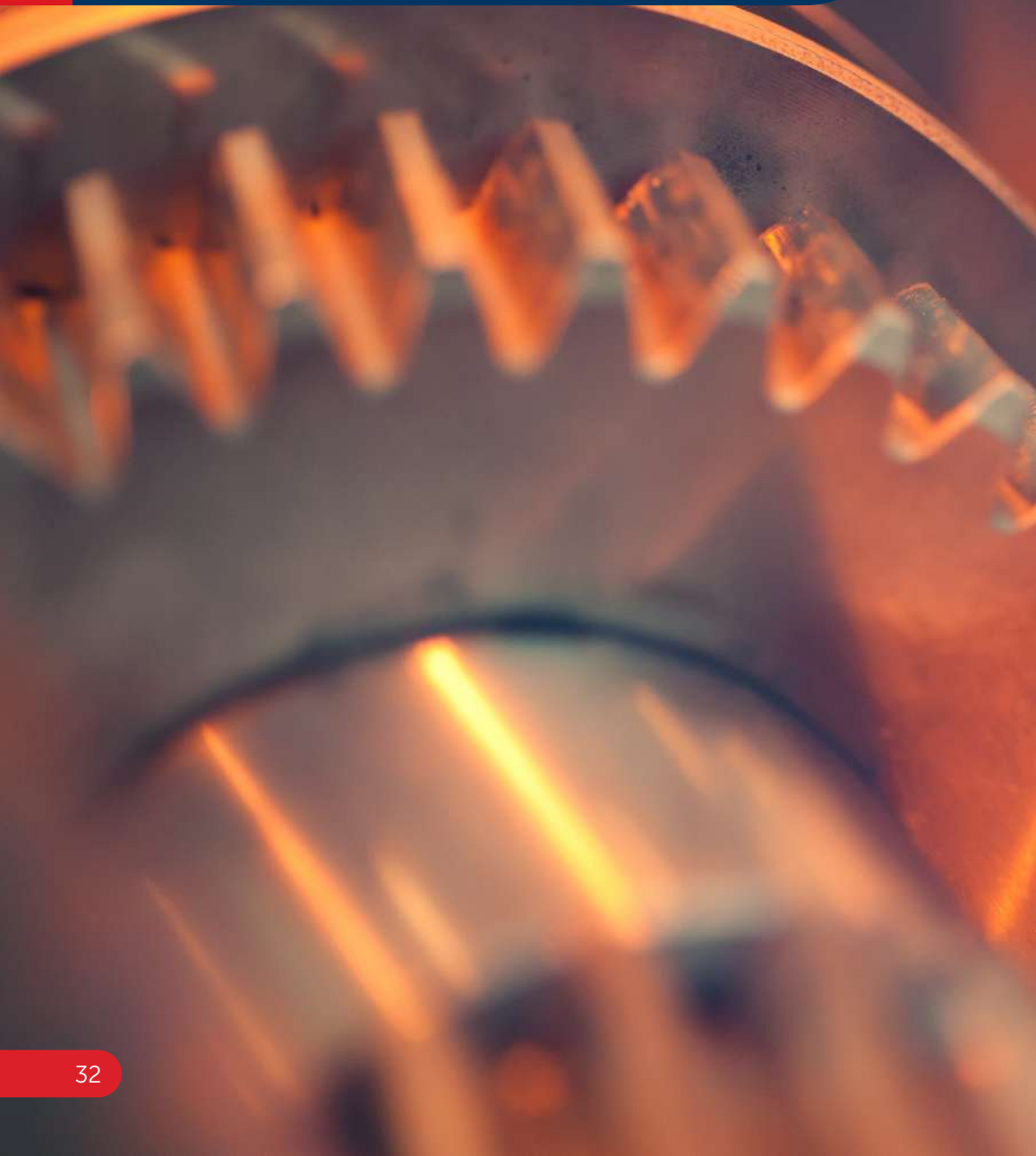
туманидаги Шўртан шаҳар-
часида жойлашган. 150 га дан
ортиқ майдонни эгаллайди.
Маҳаллий конлардан олинади-
ган газни қайта ишлаб, органик
синтез, **полиэтилен**, ёқилғи
гази, суюлтирилган газ, газ кон-
денсати, донатор олтингургурт,
полиэтилен тагликлар, полиэ-

тилен пленкалар ишлаб чиқа-
ради. Лойиҳа қувватига кўра,
мажмуа бир йилда 4,2 млрд. м³
газни қайта ишлайди.

Полиэтилен ишлаб чиқариш
бўйича 2020 йил учун прогноз
– 127 минг тонна ҳажмида бел-
гиланган, амалда **132,5 минг
тонна** ишлаб чиқарилди.

III. ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Пенофол изоляция қопламасы ишлаб чиқариш бир қатор босқичларни ўз ичига олади. Маҳсулот ишлаб чиқариш босқичларининг ҳар бир жараёнида қатъий сифат назоратини ўтказиш талаб этилади. Бу эса тайёр маҳсулотнинг сифатли ва хавфсиз бўлишини таъминлайди.

Қуйида А типдаги пенофол изоляция қопламасы ишлаб чиқариш жараёни келтирилган.

1-босқич. Дастлаб пенофол изоляция қопламасы ишлаб чиқариш учун хом ашё ҳисобланган кўпиртирилган полиэтилен рулони ва фольга рулони ҳақатланувчи валларга ўрнатилади.

2-босқич. Кўпиртирилган полиэтилен ва фольга рулонлар юқори босим остида ишловчи “прокат вал” орасидан ўтазилади. Валдан ўтказилгандан сўнг белгиланган аниқ қалинликдаги ярим тайёр пенофол изоляция қопламасы ҳосил бўлади.

3-босқич. Ярим тайёр пенофол изоляция қопламасы технологик линиянинг кейин-

ги босқичи, ҳаракатланиш жараёнида ортиқча қисми белгиланган кенглик бўйлаб аниқ ўлчамларда кесилади.

4-босқич. Ушбу босқичда кесилган пенофол изоляция қопламалари рулон шаклида ҳимоя плёнкалари ёрдамида ўралади.

5-босқич. Тайёр рулон шаклида ўралган пенофол изоляция қопламалари маҳсулотларни сақлаш омборига юборилади. Технологик босқичларнинг ҳар бирида қатъий сифат назоратини ўтказиш талаб этилади.

**Пенофол изоляция
қопламаси ишлаб чиқариш
технологияларининг
дастлабки нархи.**

1. Россия Федерациясида ишлаб чиқарилган, соатига 1500 метр пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш кичик технологик линиясининг дастлабки нархи – 246 725 000 сўм.

2. Хитой Халқ Республикасида ишлаб чиқарилган, соатига 1800 метр пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш кичик технологик линиясининг дастлабки нархи – 227 000 000 сўм.

Ушбу линия ишга туширилиши натижасида 5-10 нафар янги иш ўрни яратилиши мумкин.

IV. СИФАТ, МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАР ВА ЎЛЧОВ ВОСИТАЛАРИ

4.1 Стандарт ва сифат кўрсаткичлари

Ўзбекистон Республикасининг “Стандартлаштириш тўғрисида”ги Қонунига асосан барча маҳсулот ва хизматлар тегишли тартибда стандартлар асосида ишлаб чиқарилиши қатъий белгилаб қўйилган.

Мазкур норматив ҳужжатлар орқали пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш, хом ашёни танлаш, даврий си-

фат кўрсаткичларини текшириб бориш каби талаб ва тавсиялар келтирилади.

Ушбу стандартларни Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги ҳузуридаги Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлигининг Стандартлар институтидан сотиб олиш мумкин.

Пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқариш учун зарур намунавий стандартлар

Стандарт рақами	Стандарт номи
ГОСТ 31913-2011 (EN ISO 9229:2007)	Иссиқлик изоляцияловчи материаллар ва маҳсулотлар. Атамалар ва таърифлар
EN 14313:2009	Бинолар ва саноат корхоналарининг муҳандислик ускуналари учун ишлатиладиган пенополиэтиленли изоляция маҳсулотлари. Умумий техник шартлар
ГОСТ EN 822-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Узунлик ва кенгликни аниқлаш усуллари.
ГОСТ EN 823-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Қалинликни аниқлаш усули.
ГОСТ EN 824-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Тўғри бурчақдан оғишни аниқлаш усули.
ГОСТ EN 825-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Текисликдан оғишни аниқлаш усули.
ГОСТ EN 826-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Сиқиш характеристикаларини аниқлаш усуллари.
ГОСТ EN 1604-2011	Қурилишда ишлатиладиган иссиқлик изоляцияловчи маҳсулотлар. Ҳарорат ва намликда ўлчовли барқарорликни аниқлаш усули.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 майдаги “Қурилиш материаллари саноатини жадал ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”-ги ПҚ-4335-сонли қарорининг 6-илоvasи “2021 йилнинг 31 декабрига қадар давлат томони-

дан қўллаб-қувватлаш орқали қабул қилинадиган қурилиш материаллари соҳасидаги халқаро стандартлар рўйхати”га мувофиқ 2019 йилда 340 та, 2020 йилда 542 та халқаро стандартлар қабул қилинди, 2021 йилда яна 505 та халқаро стандарт қабул қилиш режалаштирилган.

4.2 Мувофиқлик сертификати ва уни online тарзда расмийлаштириш

Жараён оддий ва унда инсон омили иштироки камайтирилган. Пенофол изоляция қопламаси учун мувофиқлик сертификатини масофадан туриб олиш мумкин. Бунда Сиз singlewindow.uz электрон платформасига кирасиз, **ариза тақдим этиш** тугмачасини босган ҳолда ўз маълумотларингизни киритасиз.

Аризангиз кўриб чиқилади ҳамда **3 иш куни** ичида тегишли мутахассислар келиб Сиз ишлаб чиқараётган пенофол

изоляция қопламасидан намуналар олади. Маҳсулотни тегишли тартибда лаборатория синовларида текширади, стандарт талабларга жавоб берган тақдирда Сизга мувофиқлик сертификати берилади.

4.3 Ўлчов воситалари ва уларни қиёслов кўриги

Пенофол изоляция қопламаси ишлаб чиқаришда турли хил ўлчов воситаларидан, хусусан узунлик ўлчов инструменти, чегаравий ясси узунлик ўлчовлари, соат индикаторлар, штангенциркул каби ўлчов воситаларидан фойдаланилади.

Ушбу ўлчов воситалари пенофол изоляция қопламасининг сифати, стандарт талабларда белгиланган геометрик ўлчамлардан, оғирликлардан четга чиқмаганлиги каби муҳим

факторларни доимий назорат қилиш учун зарур ҳисобланади.

Ушбу ўлчов воситалари Ўзбекистон стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш агентлигининг 2019 йил 30 июлдаги «Метрология текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ўлчов воситалари туркумларининг рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида» ги **3174-сон буйруғига** асосан **Миллий метрология институти томонидан қиёслов кўригидан ўтказилади.**

V. САМАРАДОРЛИК
КЎРСАТКИЧЛАРИ

46

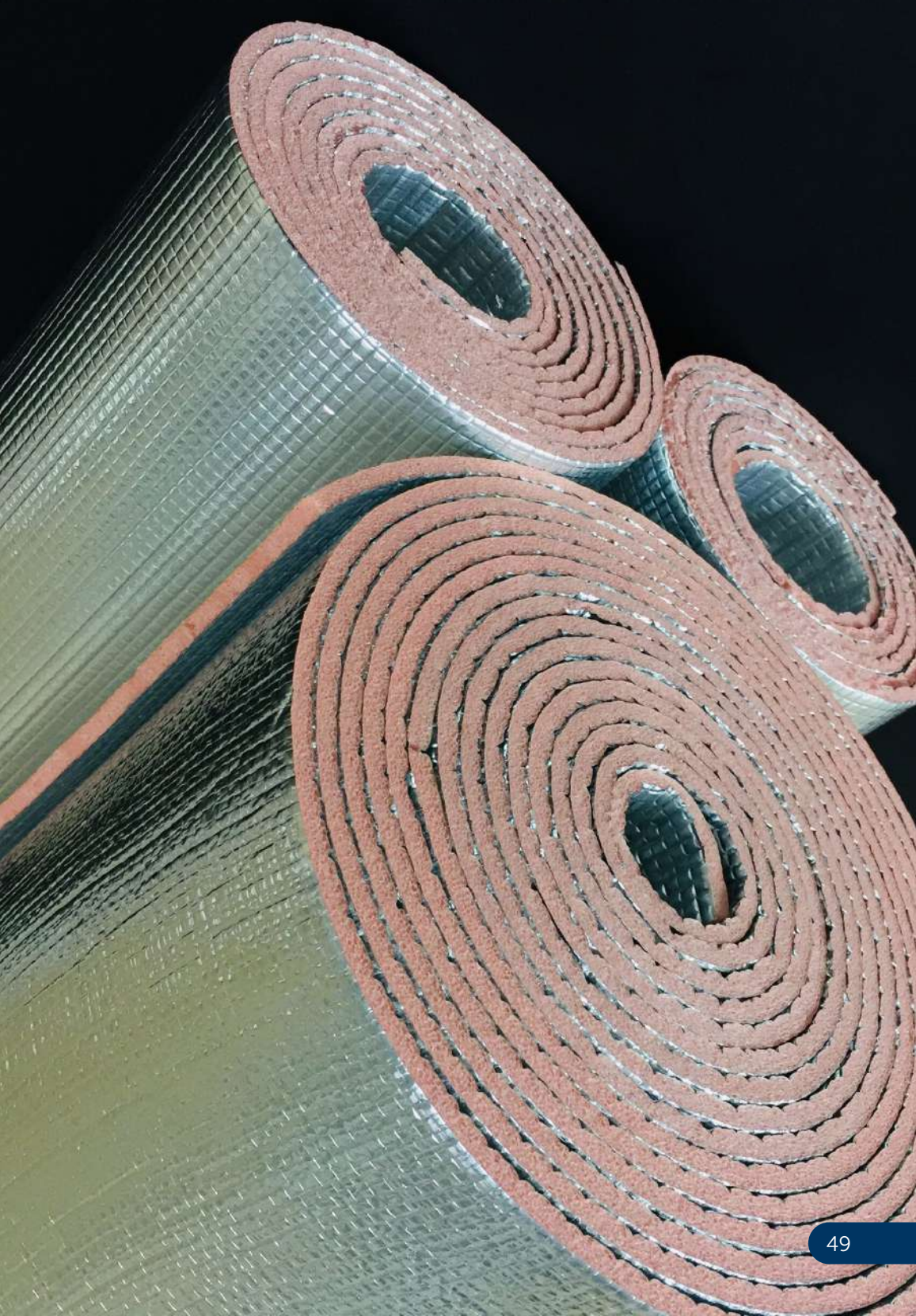
29%

5 мм қалинликдаги, 1 м² пенофол изоляция қопламалари ишлаб чиқариш таннархи

Харажатлар	Ўлчов бирлиги 1м ²	Ишлаб чиқариш бирлиги	1 кунда (100 м ² сўмда)	1 ойда (2,6 минг м ² сўмда)
Хом ашё	сўм	1850	185 000	4 810 000
Амортизация	сўм	480	48 000	1 248 000
Иш хақи	сўм	800	80 000	2 080 000
Бошқарув харажатлари	сўм	620	62 000	1 612 000
Ёқилғи харажатлар (жами таннархнинг 3 %)	сўм	110,25	11 025	286 650
Транспорт харажатлар (жами таннархнинг 2 %)	сўм	70,5	7 050	183 300
Бошқа харажатлар (жами таннархнинг 5 %)	сўм	180,75	18 075	469 950
Жами харажат		4 111,5	411 150	10 689 900
Сотиш баҳоси		5 500	550 000	14 300 000
Фойда		1 388,5	138 850	3 607 500

2021 йил ҳолатига кўра

VI. ЭКОЛОГИК МЕЪЁРЛАР ВА АТРОФ МУҲИТГА ТАЪСИРИ

6.1 Экологик меъёрлар ва тартибга солувчи ҳужжатлар

Экология – тирик жонзотларнинг яшаш шароити ва уларнинг ўзлари яшаб турган муҳит билан ўзаро мураккаб муносабатлари ва шу асосда туғилган қонуниятларни ўрганади, инсоннинг табиат билан ўзаро таъсирини энг мақбул тарзда ишлаб чиқаради. Экологик назорат атроф муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасидаги қонун ҳужжатлари талаблари бузилишининг олдини олиш, уни аниқлаш ва унга чек қўйишга, табиатни муҳофаза қилиш фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган давлат ва жамоатчилик чора-тадбирлари тизимидир.

Ўзбекистон Республикасининг 1992 йилдаги 9 декабрдаги **«Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»**ги ҳамда 1996 йил 27 декабрдаги **«Атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш тўғрисида»** Қонунлари табиий муҳит шароитларини сақлашнинг, табиий ресурслардан

оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб беради. Қонуннинг мақсади инсон ва табиат ўртасидаги муносабатлар уйғун мувозанатда ривожланишини, экология тизимлари, табиат комплекслари ва айрим объектлар муҳофаза қилинишини таъминлашдан, фуқароларнинг қулай атроф муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини кафолатлашдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 октябрдаги “2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф муҳитни муҳофаза қилиш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги ПФ-5863-сонли фармонида биноан:

- экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллардан, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- иқтисодиётни экология-

лаштириш, табиатдан фойдаланишнинг иқтисодий механизmlарини жорий қилиш, экологик жиҳатдан энг кам хавф туғдирувчи материаллар, маҳсулотлардан, ишлаб чиқариш объектлари ва бошқа объектлардан устувор даражада фойдаланиш;

- янгидан фойдаланишга топшириладиган ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самардорлиги **99,5 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўтиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш;

- амалдаги ишлаб чиқариш қувватларининг атмосфера ҳавосини ифлослантирувчи стационар манбаларида самардорлиги **95 фоиздан** паст бўлмаган чанг ва газларни тўтиб қолувчи қурилмалар қўлланилишини таъминлаш каби топшириқларидан келиб чиқиб қурилиш материаллари саноатидаги мавжуд ишлаб чиқариш

корхоналари ва янгидан ташкил этиладиган корхоналарга ушбу талаблар белгиланган.

Инсоният ҳаёти уни ўраб турган табиий муҳит билан узвий боғлиқ бўлиб, буни тасдиқлайдиган манбаалар ҳар қадамда учраб туради. Жаҳон кўламида жадал суръатлар билан кечаётган фан-техника инқилоби одамларнинг меҳнат шароити, турмуш даражаси яхшиланишига ижобий таъсир этиш билан бирга у туғдирган экологик ўзгаришлар, ўз навбатида, инсониятга, уни ўз бағрида сақлаётган она табиатга асоратли таъсир кўрсатмоқда. Бизни ўраб турган табиатни чиндан ҳам она десак бўлади. Чунки у бутун борлиқни ҳаётбахш нафаси билан таъминлаб туради, тўйдиради, кийинтиради. Ана шундай марҳаматли табиатнинг озор топиши у билан бевосита одамзод ва жониворларни тахликага солиб қўйиши мумкин. Азот оксидларининг чиқариб ташланиши криоген

техникада ва уй шароитида хлор-фтор-карбонатларнинг кенг қўламда қўлланилиши Ернинг озон қаватини сақлаш муаммосини кескинлаштириб юборади.

Ҳозирги замон фан-техника тараққиёти, шунингдек табиатга антропоген (инсоннинг бевосита қатнашиши) таъсир этишнинг тобора кучайиши натижасида табиий омилларнинг ўзаро боғланиши маълум даражада мувозанатдан чиқмоқда, бу эса ер юзида ҳаётий жараён рисоладагидек кечишига хавф солмоқда. Шу боисдан табиий муҳитни асраш муаммолари кўп жиҳатдан экологик тадқиқотлар билан боғланади.

Табиий бойликлардан оқилон фойдаланишдан табиатда рўй берадиган жараёнларнинг ўзаро боғлиқлиги ва ривожланиш қонуниятлари ҳақидаги билимлар катта аҳамиятга эга. Бусиз табиий жараёнларга баҳо бериш, уларни ҳисобга олиш, табиатга, табиат компонент-

ларига кўрсатилган ҳар қандай таъсирнинг келажақда қандай оқибатларга олиб келишини олдиндан билиш мумкин эмас. Инсон табиатдан фойдаланганда ва унга таъсир кўрсатаётганда билиши ва фаолиятида амал қилиш зарур бўлган, асосан, **5 қонуният** мавжуд:

1) Табиатдаги барча компонент ва элементлар ўзаро бир-бирлари билан боғланган, ўзаро таъсир этиб, муайян мувозанатда бўлиб, уйғунлик ҳосил қилган. Бирон компонент ёки элемент ўзгарса, бутун табиий комплексда ўзгариш рўй беради;

2) Табиатда тўхтовсиз модда ва энергиянинг айланма ҳаракати рўй бериб туради. Бу ҳаёт асоси;

3) Табиий жараёнларнинг ривожланишида муайян даврийликлар мавжуд (суткалик, йиллик, 12 йиллик, 33— 35 йиллик ва кўп йиллик);

4) зоналик;

5) регионаллик.

6.2 Экологик ҳужжатларни расмийлаштириш

Экологик назорат объектлари қуйидагилардан иборат:

ер, ер ости бойликлари, сувлар, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси, атмосфера ҳавоси атроф муҳитга таъсир кўрсатувчи табиий ва техноген манбалар атроф муҳит ифлосланишига ва табиий ресурслардан нооқилона фойдаланилишига олиб келиши, фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солиши мумкин бўлган фаолият, ҳаракат ёки ҳаракатсизлик.

Экологик назоратнинг турлари:

давлат экологик назорати;
идоравий экологик назорат;
ишлаб чиқариш экологик назорати;
жамоатчилик экологик назорати.

Ҳар қандай янги лойиҳа бўйича ишлаб чиқариш корхонасини ташкил этилишида **экология йўналиши бўйича 5 та норма-**

тив-ҳужжат ишлаб чиқирилиши мажбурий тарзда қонунчилигимиз билан мустаҳкамланиб қўйилган. Булар:

АМТА – атроф муҳитга таъсири аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ЭОА – экологик оқибатлар аризаси ҳақидаги ҳужжат;

ПДВ – атмосфера қатламига чиқариладиган ташламалар ҳақидаги норматив;

ПДС – ер қатламига чиқариладиган зарарли чиқинди оқавалар ҳақидаги норматив. Агар чиқинди сувлар канализация тармоғига уланса **КЭН** нормативи ишлаб чиқарилади;

ПДО – ишлаб чиқариш корхонасининг фаолияти давомида ажраладиган саноат ва маиший чиқиндиларнинг ҳудудга ва атрофга жойлаштирилиши ҳақидаги норматив. Агар чиқиндилар экологик сертификатланган бўлса компенсацион тўловларга тортилмайди.

VII. МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

7.1 Техника хавфсизлиги ва саноат санитария қоидалари

Ўзбекистон Республикасида хавфсиз ва қулай меҳнат шароитида ишлаш юзасидан фуқароларнинг ҳуқуқлари Ўзбекистон Республикаси Конституциясида (37-модда) мустаҳкамланиб қўйилган. Ушбу конституциявий кафолатни амалда рўёбга чиқарилишига қаратилган аниқ чора тадбирлар Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодексига, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунига, бошқа бир қатор қонунлар ва қонун ости норматив ҳужжатларида белгиланган.

Меҳнат муҳофазаси - инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилиятининг сақланишига қаратилган тадбирлар. Қонун ҳужжатларида меҳнат жараёнида қўлланиладиган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техник, санитария-гигиена, даволаш-профилактика чора тадбирлари белгилаб қўйилди. Меҳнат қилувчи шахс хавф-

сизлиги, саломатлиги, меҳнат қилиш қобилиятини ҳимоялаш, соғлом меҳнат шароитлари яратиш, касб касалликлари юз бериш хавфини олдини олиш, ишлаб чиқаришда жароҳатланишларга йўл қўймаслик кабилар меҳнат муҳофазаси олдидаги вазифалар ҳисобланади.

Меҳнат муҳофазасига оид талаблар ва стандартлар Меҳнат кодекси, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун талаблари асосида ишлаб чиқариладиган корхона ва ташкилотларнинг ички меҳнат тартиби қоидалари, жамоа шартномалари, тармоқ ёки минтақавий жамоа келишувлари, корхоналарнинг бошқа ички норматив ҳуқуқий ҳужжатларида, муайян соҳа, касб, иш жойларига оид бўлган Меҳнат муҳофазаси стандартларида белгилаб қўйилади. Мулкчилик шакли ва ҳўжалик юритиш усулидан қатъий назар барча корхона, муассаса, таш-

килотлар ўз ходимлари учун соғлом ва хавфсиз меҳнат шaroитини яратиши, хавфсизлик техникаси чораларини кўриши, меҳнатни муҳофаза қилиш хизматларини ташкил этиши, бошқа ташкилий техник тадбирларни амалга ошириши шарт.

Меҳнатни муҳофаза қилиш — бу тегишли қонун ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асосида амал қилувчи, инсоннинг меҳнат жараёнидаги хавфсизлиги, сиҳат-саломатлиги ва иш қобилияти сақланишини таъминлашга қаратилган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена ва даволаш-профилактика тадбирлари ҳамда воситалари тизимидан иборат.

Ходимларга техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси, ёнғин чиқишдан сақланиш ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг бошқа қоидалари ҳақида йўл-йўриқлар бериш ҳамда ходимларнинг меҳнат-

ни муҳофаза қилишнинг ҳамма талабларига риоя этишларини доимий равишда текшириб бориш вазифаси иш берувчи зиммасига юклатилади.

Меҳнат муҳофазасида қуйидаги асосий тушунчалар қўлланади:

жамоавий ҳимоя воситалари — тузилиши ёки вазифаси жиҳатидан ишлаб чиқариш биноти ва ишлаб чиқариш жараёни билан боғлиқ бўлган, ходимларга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлослаштирилган ҳимоя қилиш учун мўлжалланган техник воситалар ва бошқа воситалар;

зарарли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг касб касаллигига чалинишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

иш ўрни — меҳнат фаолияти жараёнида ходимнинг доимий

ёки вақтинчалик бўлиш жойи;

ишлаб чиқариш фаолияти — маҳсулот ишлаб чиқариш, хом ашёни қайта ишлаш, ишлар бажариш, хизматлар кўрсатиш чоғида амалга ошириладиган ҳаракатлар йиғиндиси;

ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса — ходимнинг иш берувчининг ҳудудида ҳам, унинг ташқарисида ҳам ўз меҳнат ва-зифаларини бажариши билан боғлиқ ҳолда, шу жумладан иш берувчи томонидан берилган транспортда иш жойига келаётган ёки ишдан қайтаётган вақтда меҳнатда майиб бўлишига ёки соғлиғининг бошқача тарзда шикастланишига олиб келган ва ходимни бошқа ишга ўтказиш заруратига, у касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқотишига ёхуд вафот этишига сабаб бўлган ҳодиса;

касб касаллиги — ходимнинг унга зарарли ишлаб чиқариш омили ёки хавфли ишлаб

чиқариш омили таъсири натижасида юзага келган ва унинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёхуд турғун йўқотишига сабаб бўлган ўткир ёки сурункали касаллиги;

меҳнат шароитлари — меҳнатни амалга ошириш чоғидаги ижтимоий ва ишлаб чиқариш омиллари йиғиндиси;

меҳнатни муҳофаза қилиш — меҳнат жараёнида инсоннинг хавфсизлигини, ҳаёти ва соғлиғи, иш қобилияти сақла-нишини таъминлашга доир ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий, ташкилий, техникавий, санитария-гигиена, даво-лаш-профилактика, реабилита-ция тадбирлари ҳамда восита-лари тизими;

меҳнатда майиб бўлиш — ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодиса оқибатида ходимнинг касбга оид меҳнат қобилиятини вақтинча ёки турғун йўқоти-ши;

ноқулай ишлаб чиқариш

омиллари — зарарли ишлаб чиқариш омилининг ва (ёки) хавфли ишлаб чиқариш омилининг мавжудлиги;

хавфли ишлаб чиқариш омили — таъсири ходимнинг шикастланишига олиб келиши мумкин бўлган ишлаб чиқариш омили;

шахсий химоя воситалари — ходимга зарарли ишлаб чиқариш омили ва (ёки) хавфли

ишлаб чиқариш омили таъсирининг олдини олиш ёки уни камайтириш, шунингдек ифлосланишлардан химояланиш учун фойдаланиладиган техник воситалар ва бошқа воситалар.

Пенофол изоляция қопламлари ишлаб чиқариш жараёнида асосий технологик босқичларида ишлашда хавфсизлик қоидаларига қатъий риоя қилиш керак.

**VIII. ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ
ИНТЕРНЕТ ТАРМОҒИ ОРҚАЛИ ДАВЛАТ
РЀЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йил 25 ноябрдаги 312-сонли “Тадбиркорлик субъектларини интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан мамлакатимизда 2014 йилнинг 1 январдан бошлаб тадбиркорлик субъектларини Интернет тармоғи орқали давлат рўйхатидан ўтказиш механизми жорий этилди.

Унга кўра, электрон рўйхатдан ўтказиш таъсис ҳужжатларини масофадан туриб ва интерактив расмийлаштириш йўли билан намунавий шакллар асосида тайёрлаш имконияти бўлган Ўзбекистон Республикаси интерактив давлат хизматлари ягона портали орқали амалга оширилади. Электрон рўйхатдан ўтказишда зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда рўйхатдан ўтказиш учун ариза бериш, шунингдек рўйхатдан ўтказилган

таъсис ҳужжатларини ва тадбиркорлик субъектларининг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани бериш электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ МЕХАНИЗМИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 28 октябрдаги «Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш ва ҳисобга қўйиш тизимини такомиллаштириш тўғрисида» ги ПҚ-2646-сонли қарорига мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 февралдаги 66-сонли қарори билан тасдиқланган “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш” тартиби тўғрисидаги Низом асосида амалга оширилади.

IX. ЯНГИ ТАШКИЛ ЭТИЛГАН ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ МОЛИЯЛАШТИРИШ ТАРТИБИ

Бугунги кунда банклар томонидан тадбиркорликни ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилган бўлиб, молиялаштириш дастурлари доирасида банклар томонидан турли хилдаги кредитлар таклиф этилмоқда.

Кредитларининг турлари бизнесни ривожлантириш, унинг рақобатбардошлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган исталган масалаларни ҳал қилишга имкон беради.

Кредит тақдим этиш тўғрисидаги қарор қабул қилишда банк мижознинг ҳақиқий ҳолати тўғрисидаги маълумотларга асосланади. Бунда эътибор расмий кўрсаткичларга эмас, балки молиялаштириш назарда тутилган бизнеснинг ривожла-

ниш истиқболларига қаратилади.

КРЕДИТ ОЛИШ УЧУН КЕРАКЛИ ҲУЖЖАТЛАР:

- кредит олиш учун ариза (кредит муддати, фоизи, мақсади кўрсатилган ҳолда);

- бизнес-режа (маҳсулот турлари, ишлаб чиқариш технологиялари, сотиб олинadиган ёки ижарага олинadиган асбоб ускуналар рўйхати, хом ашё захиралари, маҳсулотга бўлган талаб, ишлаб чиқариш самарадорлиги кўрсатилади);

- корхона ташкил қилинганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (гувоҳнома, Устав);

- таъминот ҳужжатлари (гаровга қўйиладиган кўчма ва кўчмас мулк, кафиллик).

Фойдаланилган адабиётлар

1. Батраков А. Н., Амплеева И. А., «Тикилган ва тикилмаган кўпиклар, уларнинг ўхшашлиги ва фарқлари», Промышленное и гражданское строительство 9/2005.
2. Прижижецкий С. И., Самсоненко А. В. «Ускуналар ва қувурларни иссиқлик изоляцияси учун янги дизайн стандарти», Промышленное и гражданское строительство 12/2008.
3. И. В. Кулешов, Р. В. Торнер, «Пенополиэтилендан тайёрланган изоляция материаллари», Москва. Стройиздат 1987 й.
4. А. И. Ларионов, Г. Н. Матюхина, К. А. Чернова, «Пенополиэтилен, хоссалари ва қўлланилиши». Ленинград. 1973 й.
5. LEX.UZ
6. UZSM.UZ
7. Сатторов З.М. Экология. – Т.:Sano-standart, 2018. – 362 б.
8. Сатторов З.М. Қурилиш экологияси. – Т.:Sano-standart, 2017. – 364 б.

“ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК” АТБ

Манзил: 100000, Тошкент шаҳри.
Шаҳрисабз кўчаси 3-уй.

Мўлжал: “Ўзбекистон почтаси”,
“Ucell” бош офиси.

Алоқа учун: + 998 (78) 120-35-94

E-mail: info@uzpsb.uz

Сайт: sqb.uz

**“ЎЗҚУРИЛИШМАТЕРИАЛЛИТИ” МЧЖ ИЛМИЙ-
ТАДҚИҚОТ ВА ИНЖИНИРИНГ МАРКАЗИ.**

Манзил: Тошкент шаҳри, Тафаккур кўчаси,
68-А уй.

Мўлжал: Дўстлик боғи,
“Ичан қалъа” меҳмонхонаси

Алоқа учун: (71) 254-92-01

E-mail: info@uzqmliti.uz

Сайт: uzqmliti.uz

This image shows a single page of white paper with horizontal blue lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, typical of notebook or ledger paper. There are no margins, text, or other markings on the page.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

**Пенофол изоляция қопламаси ишлаб
чиқариш бўйича амалий услубий қўлланма**

Компьютерда тайёрловчилар:
Эрматов Ф., Алимжонов С.

Дизайнер:
Эрматов Ф.